

13. Федорченко В.К., Фоменко Н.А., Скрипник М.І., Цехмістрова Г.С. Педагогіка туризму/ К. : Видавничий дім "Слово", 2004. - 296 с.
14. Хом'юк І. В. Формування вмінь самостійної роботи у майбутніх інженерів засобами ігрових форм. Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / І.В. Хом'юк; Ін-т вищ. освіти АПН України. – К., 2003. – 20 с.
15. Цюприк А. Я. Організація самостійної роботи студентів технічного коледжу у процесі навчання суспільних дисциплін Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / А. Я. Цюприк; Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. – К., 2005. – 20 с.

In the article the problem of practical preparation of IT-specialists is probed in the institute of higher of I-II of level of accreditation; specific of organizational forms of preparation of students and perfection of them semantic filling.

Keywords: *IT-specialist, practical preparation, ability, skills, information technologies, professional activity.*

УДК 373.5.016:004

Моцик Р.В.

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ПЕРСОНАЛЬНОГО КОМП'ЮТЕРА В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

У статті розкриваються особливості застосування персонального комп'ютера в професійній діяльності вчителя початкових класів.

Ключові слова: *вчитель, навчання, інформатика, інформаційні технології, комп'ютер.*

У сучасних умовах, коли комп'ютер став неодмінним атрибутом багатьох професій, навчанню інформатики приділяється велике значення. Вчителі початкових класів повинні володіти достатніми знаннями та мати сформовані навички використання досягнень сучасних інформаційних технологій в своїй професійній діяльності. Зазначене є одним із першорядних завдань комп'ютеризації освіти.

Метою даної статті є визначення місця та ролі в професійній діяльності вчителя початкових класів персонального комп'ютера.

Навчання молодших школярів має свої особливості як за змістом, так і за організаційними формами, методами і засобами навчання. В теперішній час, коли одним з пріоритетних напрямів є посилення ролі вчителя початкових класів, він повинен знаходитися в епіцентрі інноваційної діяльності школи, від нього чекають діяльності наповненої новим змістом, новими технологіями проектування та організації навчально-виховного процесу. Сучасний вчитель уже сьогодні не може обійтися без використання проектора, цифрових фотоапаратів, відеокамери, телевізора, відеомагнітофона, сенсорної дошки та персонального комп'ютера.

Досліджуючи впровадження інформаційних технологій в навчально-виховний процес, Г.А. Дегтярьова свідчить: "Використовуючи навчальні комп'ютерні програми при викладанні того чи іншого предмету, вчитель створює ситуацію творчого пошуку, вибудовує навколо навчального матеріалу цікавий ігровий сюжет, чим підвищує пізнавальну активність та позитивну мотивацію учнів до опанування знаннями.

Позитивна мотивація сприяє підвищенню такого важливого дидактичного чинника гуманізації, як пізнавальна активність школяра. Ця складна категорія формується через інтерес, мету, потреби тощо. Використання ІКТ відповідає гуманістичній парадигмі в тому аспекті, що вони сприяють як накопиченню знань, так і, головне, розвивають потребу в їх постійному надбанні. Учителю, який використовує інформаційні освітні технології на практиці, підвищуючи позитивну мотивацію та пізнавальну активність учнів, спонукає їх до самостійної діяльності” [3].

Безумовно, розглядаючи проблему застосування ПК в професійній діяльності вчителя, варто наголосити, що традиційне навчання скасувати не тільки неможливо, але й не потрібно. Вчитель повинен усвідомлювати, що традиції і новації – це дві сторони одного цілого, які роблять навчально-виховний процес навчання у дійсності творчим.

Проведений аналіз стану навчального процесу у вищих педагогічних навчальних закладах дозволив виявити суперечність між вимогами суспільства до підготовки сучасного вчителя початкової школи, здатного до використання комп’ютерно-орієнтованих засобів навчання у своїй професійній діяльності, і практикою підготовки студентів. Адже часто в процесі навчання в ВНЗ комп’ютер розглядають переважно як об’єкт вивчення, не акцентуючи увагу на тому, що він є потужним засобом навчання, використання якого допоможе вчителю вирішувати дидактичні та методичні завдання на якісно вищому рівні [1].

Ідея вирішення проблеми розробки ефективної системи навчання майбутніх учителів стає неможливою без усебічного аналізу всіх складових навчальної діяльності суб’єктів навчання, зокрема глибокого аналізу психофізіологічних особливостей сприйняття ними навчального матеріалу, усвідомлення свого місця у навчально-виховному процесі, використання всіх можливих чинників покращення результатів цього процесу. Щодо професійного навчання, яким є навчання майбутніх учителів молодших класів, то його зміст повинен визначатись особливостями майбутньої педагогічної діяльності, тобто певною мірою відображати навчально-виховний процес початкової школи.

Дослідники цієї проблеми зазначають, і ми погоджуємось з їх висновками, що вміння використовувати ПК як засіб навчальної діяльності може слугувати одним із складових компонентів підготовки творчого вчителя [6]. Одним із напрямів підготовки вчителя початкових класів до використання інформаційних технологій, а саме ПК, є ознайомлення студентів з можливими варіантами програмного забезпечення:

- навчальні програми з предметів: математика, українська мова, англійська мова, природознавство, музика, образотворче мистецтво;
- програми універсального призначення для проведення тренувальних вправ або контролю знань учнів;
- програми-шаблони для створення навчальних програм та методичного забезпечення уроку.

Як свідчать практики, використання ПК та впровадження ІКТ взагалі в навчально-виховний процес, розвивають ідеї програмованого навчання, відкривають абсолютно нові, ще не досить повно досліджені технологічні особливості навчання, які пов’язані з унікальними можливостями сучасних комп’ютерів і телекомунікацій як засобу управління в навчально-виховному процесі [8]:

- формування умінь працювати з інформацією, розвиток комунікативних здібностей;
- підготовку особистості для плідного існування в “інформаційному суспільстві”;
- надання кожному такий об’єм навчального матеріалу, який він може засвоїти в залежності від особистісних характеристик;
- формування дослідницьких умінь, умінь приймати оптимальні рішення.

ІКТ можуть впроваджуватися в трьох варіантах:

- як “проникаюча” технологія (застосування комп’ютерного навчання при вивченні окремих тем, розділів та для виконання окремих дидактичних завдань);
- як основна, яка є найбільш значущою частиною з технологій, які використовуються;
- як монотехнологія (коли все навчання, все управління навчальним процесом, включаючи всі види діагностики, моніторинг, спираються на застосування комп’ютера).

У педагогіці ідеї впровадження комп’ютера в навчально-виховний процес не є новими, але спроби механічного перенесення змісту навчання, зокрема інформатики, з основної школи у початкову не можуть бути успішними без суттєвого адаптування як змісту, так і методів та засобів його подання, пошуку й впровадження нових організаційних форм навчання.

Реалізуючи науковий підхід до використання ПК вчителем, С.М. Хомич, С.П. Новиков роблять висновки про те, що це найбільш ефективний і багатофункціональний засіб, який інтегрує в собі потужні розподілені освітні ресурси, може забезпечити формування та прояв ключових компетенцій учня, насамперед, інформаційної і комунікативної [5].

Вміння вчителя ефективно використовувати персональний комп’ютер є складовою його фахової готовності, яка безпосередньо пов’язана з дидактичними умовами навчання.

Впровадження нових навчальних предметів у молодших класах, навіть незначні коригування форм, методів і засобів навчання, неможливі без відповідних суттєвих змін у навчально-виховному процесі педагогічних вищих навчальних закладів. У цьому контексті О.В. Суховірський зазначає: “Важливим фактором, який потрібно враховувати при підготовці майбутнього вчителя початкової школи, є відмінності у прикладному програмному забезпеченні. Вони спричинені різними комп’ютерними засобами, наявними у навчальних закладах. Більш застарілі, безумовно, використовують ранні версії операційних систем та прикладних програм. Методи застосування різних версій програм досить подібні. Проте сучасніші мають більше можливостей і, як наслідок, певні особливості використання. В сучасних умовах неможливо здійснювати підготовку вчителя з урахуванням особливостей кожного програмного продукту. Але, на нашу думку, цього й не потрібно робити. Студент повинен мати елементарні навички роботи з комп’ютерною технікою, знати її основні можливості для реалізації своєї майбутньої професійної діяльності та вміти знаходити потрібну інформацію, зокрема і про методи використання даного засобу” [8, с. 146-147].

Щороку зростає показник забезпеченості загальноосвітніх навчальних закладів комп’ютерною технікою та електронними педагогічними програмними засобами – вже в 2007 р. ЗНЗ України було забезпечено ПК на 80 відсотків [7]. Звісно, в таких умовах вчитель має бути підготовленим до застосування ПК, мати відповідні інформаційно-комунікаційні компетентності, які можуть бути представлені як система компетентностей [2] (рис.1):

- технологічна (усвідомлення комп’ютера як універсального автоматизованого робочого місця для будь-якої професії);
- алгоритмічна (усвідомлення комп’ютера як універсального виконавця алгоритмів і універсального засобу конструювання алгоритмів);
- модельна (усвідомлення комп’ютера як універсального засобу інформаційного моделювання);
- дослідницька (усвідомлення комп’ютера як універсального технічного засобу автоматизації навчальних досліджень);
- методологічна (усвідомлення застосування комп’ютера як основи інтелектуального технологічного середовища).

Отже, інформаційно-комунікаційні компетентності можна визначити як: сукупність знань, навичок та вмінь, які формуються в процесі навчання та самонавчання інформаційним технологіям а також здатність до педагогічної діяльності з використанням ПК.

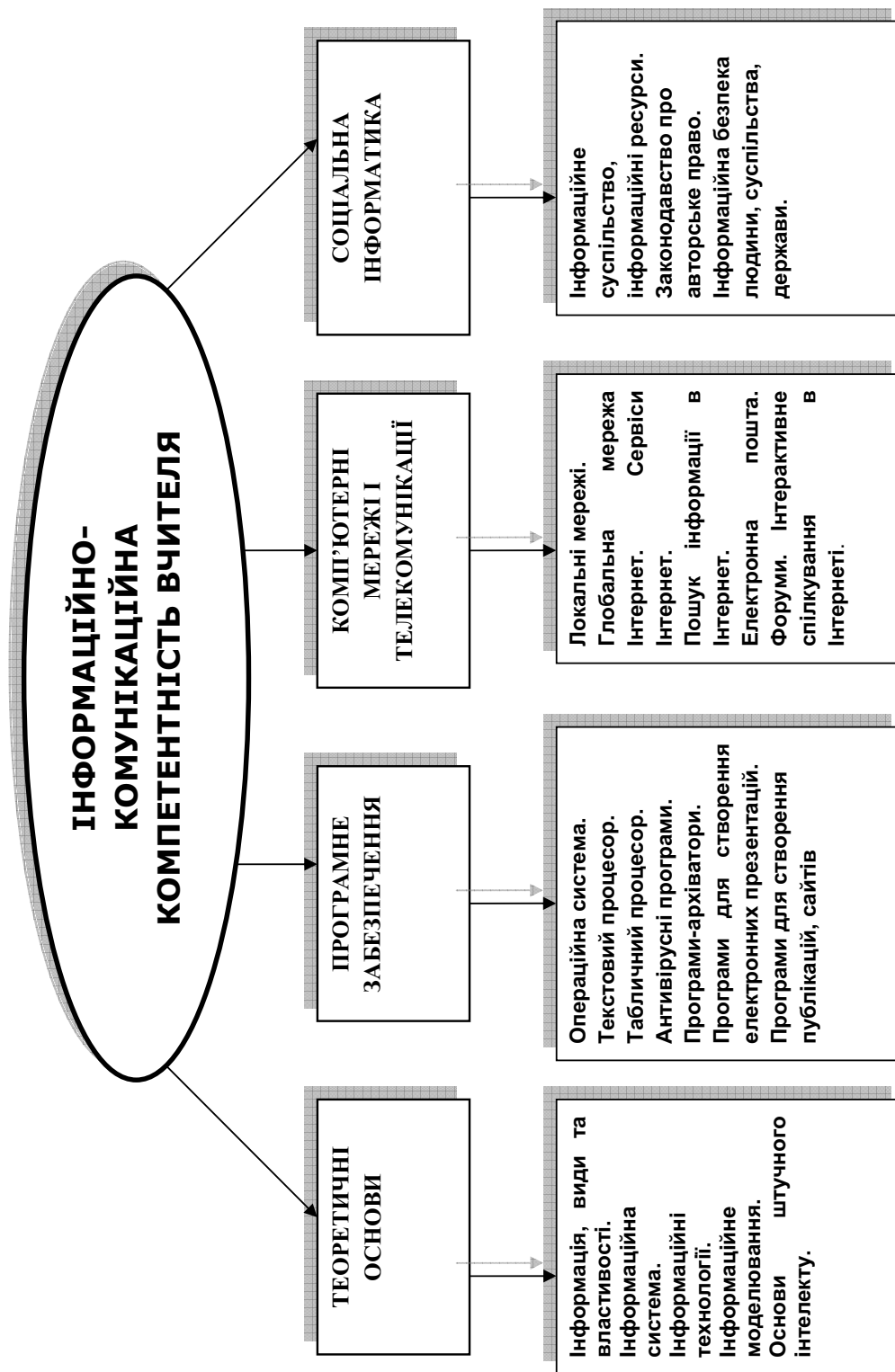

Рис. 1. Структура загальної інформаційно-комунікаційної компетентності вчителя початкових класів

Разом з тим, оцінюючи можливість забезпечення багатомодального подання навчального матеріалу завдяки впровадженню у навчально-виховний процес комп'ютерів, можна згадати Я.-А.Коменського, який у своїй праці "Велика дидактика" писав "... Все, що тільки можна, давати для сприймання чуттям, а саме: видиме – для сприймання зором, чутне – слухом, запахи – нюхом, доступне дотикові – через дотик. Якщо будь-які предмети відразу можна сприйняти кількома чуттями, нехай вони відразу сприймаються кількома чуттями..." [4].

Цілі, зміст, прийоми, форми, методи, засоби навчання в початковій школі – це та професійна основа, якою повинен володіти кожний вчитель. Вона закладається протягом усього навчання у вищому педагогічному навчальному закладі, проходження педагогічної практики та діяльності на посаді вчителя. Потреби молодших школярів як інтелектуальні, так і фізичні, психологічні особливості цього віку визначають діяльність педагога і зміст початкової освіти в цілому. Саме тому специфіка навчальної діяльності і, безумовно, особливості впровадження нових інформаційних технологій суттєво впливають на умови підготовки спеціалістів та на зміст освіти.

Список використаних джерел

1. Андрущенко В.П. Освіта в Україні в контексті суспільних проблем та суперечностей / В.П. Андрущенко // Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні 1992-2002. Зб. наук.пр. до 10-річчя АПН України. – Ч. 2. – Харків : "ОВС", 2002. – 416 с.
2. Воротникова І.П. Система підготовки вчителів до використання інформаційних технологій у професійній діяльності у післядипломній освіті. [Електронний ресурс]: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференція "Андрогогічні засади професійного розвитку педагогів та керівників ЗНЗ у системі післядипломної освіти" – 2008. – ЛОІППО, Луганськ – Режим доступу http://www.loippo.lg.ua/konf_ikt.doc
3. Дегтярьова Г.А. Інформаційні технології як засіб гуманізації навчально-виховного процесу / Дегтярьова Г.А. //Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання: Зб. наук, праць/ Редкол. – К.:НПУ ім. М.П. Драгоманова. – Випуск 7. – 2003. – 263 с.
4. Коменский Я.А. Великая дидактика / Коменский Я.А. // Учитель: статьи, документы. Педагогический поиск. Воспоминания. Страницы литературы. – М. : Политиздат, 1991. – С. 70-72.
5. Новиков С.П. Применение новых информационных технологий в образовательном процессе / Новиков С.П. // Педагогика. – 2003. – № 9. – С.32-38.
6. Нові інформаційні технології навчання в навчальних закладах України: Наук.метод. зб., вип..8: Педагогіка / Редкол.: І.І. Мархель (гол.ред.) та ін. – Одеса : Друк, 2001. – 242 с.
7. Ратовська С.В. Готовність майбутнього вчителя початкових класів до організації групової навчальної діяльності учнів [Електронний ресурс]/ Ратовська С.В.// Четверта Всеукраїнська науково-практична Інтернет-конференція Режим доступу <http://intkonf.org/>
8. Суховірський О.В. Підготовка майбутнього вчителя початкової школи до використання інформаційних технологій: Дис. канд. пед. наук: спец. 13.00.04 "Теорія і методика професійного навчання"/ Олег Васильович Суховірський. – К., 2005. – С. 303.

The article depicts the modern type of the specialty "ABC-classes" and the role of readiness to use a personal computer as means of training activity.

Key words: *teacher, education, computer, informatics, information technologies*